

سال نخستین (شماره ۱) - طهران تیرماه ۱۳۰۴ ه. ش. (۱۹۲۵ م.)

اشتراک سالانه

طهران و ولایات
آذربایجان
ممالک خارجه
افغانستان (بقیمت ایران)
معلمین و شاگردان مدارس در طهران و کلیه کسانی که
دارای دیپلم تحصیلات عالی بامتوسط هستند ۲ تومان

تک شماره فروخته نمیشود

اعلانات

سطری یک قران (برای مشترکین اعلانهای ۳ سطری معانی)

مجله سیاسی و ملی ماهانه

آینده

باقسمتهای تاریخی ادبی اجتماعی
اقتصادی و غیره

مقدمات آینده روشن

بقلم آقای تقی زاده

(نماینده محترم مجلس شورای ملی)

- چهار رکن و چهار اساس -

مؤسس و مدیر محترم مجله « آینده » بواسطه حسن ظنی که باین ضعیف دارند از من تقاضا فرمودند که در شماره اول این مجله سطری چند بنویسم. اینجانب نظر ب اعتماد و اعتقادی که بپا کیزی مسلک و خلوص نیت ایشان و روش مستقیم مجله دارم مطلوب انشازا اجابت و بتحریر سطور ذیل مبادرت کردم.

یقین است که در این حوزه رهپاهوی سیاست امروزی مقصود ایشان آن نبوده که من در ادبیات و تاریخ یا اصلاحات اجتماعی و نظیر آنها چیزی بنویسم و اگر هم مقصود ایشان این بوده باشد شکی ندارم که مطلوب اکثریت خوانندگان طهرانی غیر از اینست یعنی اغلب مردم روزنامه خوان این پایتخت مایلند یک مقاله سیاسی بخوانند و عقاید سیاسی نویسنده را بسنجند حتی اگر خواسته باشید نوشته شما بر غایت تمام خواننده شود باید عنوان مقاله و موضوع آنرا جریانات پارلمانی، مبارزه احزاب سیاسی، سیاست کابینه، ایران

و انگلستان، ما و روسیه و نظیر آنها قرار بدهید. لہذا اینجانب نیز باوجود عدم میل بدخول در اینگونه مباحث فرعیہ و جدال انگیز باز موضوعی را کہ اختیار نمودم سیاسی است ولی راجع باصول اساسی سیاست و احتیاجات عمدہ مملکت نہ جزئیات مسائل جاریہ

چون موضوع مجله چنانکہ از اسم آن استنباط میشود توجہ بآیندہ مملکت ایران و سعی در جلب افکار ملت است بشرایط ضروریہ یک آیندہ روشن اینجانب نیز عنوان مقاله را همین موضوع قرار دادہ و سطرزی چند در باب مقدمات اساسی یک آیندہ ایمن و روشن برای ملت ایران و آنچه امروزہ بنظر خیلی مهم و اساسی میآید تا اندازہ ای کہ بفہم قاصر خود درک میکنم ذیلًا باختصار در صفحات مجلہ «آیندہ» ثبت میکنم.



بنظر اینجانب برای استقلال و ترقی و تمدن ایران چهار رکن عمدہ و شرط ناگزیر لازم است و پس از فراہم ساختن این ارکان اصلیه باید در چهار اساس مهم کار کرد. بیش از شرح و تفسیر این مطلب میخواہم یک مسئلہ مهم را توضیح کنم و هیچ شمشہہ ای در آن نگذارم و آن اینست کہ ما بیش از ہر چیز دیگر تمدن و ترقی و آبادی ایران و تربیت مردم این ملت را طالبیم و ایرانیان تجدد دوست و ترقی طلب و اصلاحات خواہ عظمت و قدرت ایران را برای آن نمیخواہند کہ عشایر ایران تا مرکزہند و یا بزرگسورک بچایند و از بیم صولت شیران عجم مردم در قسطنطنیہ خواب راحت نکنند یا آنکہ دائرہ نفوذ کلمہ عناصر قہقرائی ما وسعت گرفته نازنو۔ و لاهہ۔ ہم برسو آنجا ہا را بحالت اردبیل بیاورند و یا [] را در اکناف فرنگ نیز رواج بدهیم یا اینکہ تقلمیس را قبول یک [] نمودہ و مداخل حکومت لاهور را بیکہ از «مستحقین بیکار» و نوکرہای در خانہ رجوع نمائیم۔ نہ ما ایران متمدن و آباد و با تربیت میخواہیم کہ در ہیئت جامعہ ملل عالم آروئی داشته در ترقی و آبادی عالم و افزایش علم و معرفت بشر با آن

ملل همدستی نماید ورنه حب وطن تنها بمعنی لغوی قدیمی آن که اهل زنگبار و حبشه و کونگو نیز دارند با آنکه فی حد ذاته صفت ممدوح و دلیل نجات اخلاقی است کافی برای مقصود وطن خواهان نیست. باید با اندازه وطن دوستی و حتی بیش از آن اندازه ترقی و تمدن دوستی داشته باشیم و نه تنها به تصاحب و تملك ابدی قبرستان خراب خود دلخوش باشیم بلکه برای گلستان ساختن آن ویرانه نیز بکوشیم.



ارکان اربعه

چهار رکن عمده این استقلال و تمدن و ترقی بعقیده اینجانب عبارتست از وحدت ملی، امنیت، اصلاح ادارات دولتی و بخصوص مالیه و اصلاح اصول حکومت ملی و نمایندگی ملی.

در باب وحدت ملی ایران و اهمیت آن شرح و تفصیل لازم نیست و تقریباً بدیهی است که وجود ایران بشکل يك دوات مهم و يك مملکت معتد به کاملاً بسته با اتحاد عموم ملت ایران است فقط باید این حس هموطنی و یگانگی را بهر وسیله تقویت و تأیید کرد.

امنیت عمومی و قدرت قاهر مرکزی دولت در آکناف مملکت از دور و نزدیک و از ریشه بر انداختن ملوک الطوائف بزرگترین و مهمترین قدمی است که این مملکت بسوی استقلال و تشکیل حقیقی دولت بر میدارد و این قهر شرط اساسی وحدت ملی نیز هست.

اصلاح ادارات دولتی مبنای هر اقدام و هر ترقی است و این اصلاحات باید از مالیه شروع شود. فعلاً اصلاح حقیقی بدون کمک مستشاران خارجی غیر ممکن است و هر چه با تعصبات بی اساس و با وطن پرستی مفرط قهرانی در این کار اختلال و ایجاد موانع و مشکلات شود و با اقدام بجلب مستشاران برای بعضی ادارات دیگر بتأخیر بیفتند نهضت ابتدائی این مملکت بسوی ترقی بتأخیر افتاده است. خوشبختانه مالیه م در کار اصلاح است و

اگر آقایانیکه پس از پنجسال خصومت با بلژیکی های کمرک و بست نشستن در شاه عبدالعظیم و قم برای برهم زدن اصلاحات آنها پس از ۲۲ سال مداومت آنها در آن اداره از اعمال آنها و حسن اداره کمرک تمجید میکنند کم حوصلگی نفرموده از مستشاران مالی ما در دوسه سال نتیجه کامل اصلاح مالیه را نخواهند و مجال کار با آنها داده تقویت لازم بکنند پس از شش هفتسال دیگر اداره مالیه مانیز منظم میشود و زمینة محکمی برای ترقیات دیگر پیدا میشود ولی مسلم است که برای سرعت اخذ نتیجه ترقی برای فلاحت و تجارت و فوائد عامه نیز باید مدیران متخصص از خارجه جلب کرد برای تقویت اصلاحات و تناید امنیت عمومی و سرعت جریان اقدامات لازمه مجلس شورای ملی خوب و دانائی لازم است. (۱)....



پژوهشگاه مطالعات فرهنگی

چهار اساس

آنچه در فوق ذکر شد یعنی وحدت ملی، امنیت عمومی، اصلاح ادارات توسط متخصصین خارجه و اصلاح ترتیب نمایندگی ملی بعقیده اینجانب چهار رکن مهم و شرط عمده تمدن و ترقی و اصلاح است. پس از کم و بیش فراهم ساختن این شرایط عمده میتوان بترقیات و اصلاحات

(۱) نظر باینکه مجله آینده میخواهد فعلا در مبحث انتخابات وارد

نکردد، و باین واسطه در آغازنامه هم این مسئله خیلی مهم مسکوت گذاشته شده، عجاله این قسمت مقاله آقای تقی زاده درج نمیشود و از نویسنده معظم امید عفو داریم. برای اینکه در مقاله هیچگونه تغییری رخ ندهد بجای قسمت حذف شده نقطه گذارده میشود

[د . ا .]

مهمه دست زد. مقاصد عمده ملی را میتوان چهار فقره دانست که سعی در حصول آنها واجب ترین کار خیر خواهان این خاک است

اولاً ترقیات اقتصادی و مخصوصاً ساختن راهها و اصلاح زراعت و آبیاری بترتیبات ممالک متمدنه فوئی ترین کارها است هر چه از فواید و موجبات راه سازی گفته شود توضیح واضح خواهد بود لکن اشاره بفواید اصلاح زراعت و آبیاری با وجود وضوح آن بیفایده بنظر نمیآید. مملکت ایران اگر چه فعلاً در اغلب لوازم زندگی خاصه در مصنوعات بخارجه محتاج است و باید تا اندازه ای در داخله صنایع ماشینی را رواج کرده و آنچه ممکن است از مصنوعات لازمه تهیه کنند لکن باید معلوم شود که این مملکت فعلاً و بلکه تا صد سال دیگر مملکت فلاحی خواهد بود و از محصولات خام خود کسب ثروت تواند کرد، پنبه، شکر، ابریشم، پشم، چائی، نیل، کتیرا درخت جنگلی و بخصوص گندم اگر عمل آوردن آنها توسعه یابد منبع ثروت بزرگی برای ایران توانند شد لکن فقط محتاج بایجاد آب و بستن سدها و اصلاح امر آبیاری و رواج طریقه زراعت علمی و دفع آفات بوسیله متخصصین است. ترقی ما در این زمینه و اهتمام ما در توسعه آن برخلاف ترقیات صنعتی نه تنها موجب رفقات و اخلال دول خارجه نمیشود بلکه ممکن است مورد تشویق آنها نیز واقع شود. بد بختانه در خیلی جا های ایران حتی آبهای موجود در رفته و حرام میشود و استفاده زراعتی از آنها بعمل نمیآید برای انجام همه این مقاصد استخدام چند نفر مستشار فلاحی واجب فوری است

ثانیاً اهتمام جدی بامر صحت عمومی ونشو و نمای بدی و جلوگیری از آفات مضره مانند مالاریا و کوفت و سل و امراض اطفال و تریاک و الکل و سعی بلیغ در کار ورزش های بدنی. اهمیت این کار نیز محتاج بتوضیح زیاد نیست لکن تأکید این فقره لازم است که این کار را هم قطعاً باید بدست متخصصین خارجه سپرد و رند پول خزانه تلف میشود و فاسد

مطلوب حاصل نمیشود.

ثالثاً تعلیم عمومی ابتدائی - این فقره بنظر اینجانب مهمترین تمام مقاصد ملی و کلیه امور اساسی مذکور در این مقاله است. ولی بدبختانه با کمال تأسف و نلطف قلبی باید گفت که توجهی که کم و بیش بامور مهمه دیگر در افکار عامه موجود هست باین فقره که رکن اعظم و اساس اهم ترقی و استقلال و تمدن و قدرت مملکت و بلکه حیات ملی ما است موجود نیست و این کار مورد رغبت عمومی و التفات مردم نشده و هنوز کافی السابق آرا از مستحبات و محسنات می پندارند. ممکن است بعضی از خوانندگان بعضی مذاکرات شفاهی و تظاهرات صوری را مأخذ قرار داده بگویند مطلب اینطور نیست و افکار عامه با اهمیت این مسئله متوجه است. هیچ دلیلی قاطع تر از اوضاع فعلی معارف برای ردّ این نیک بینی بیجا لازم نیست ارائه شود. برای همه چیز پول هست مگر معارف. بودجه معارف شرم انگیز است و قسمت بزرگ آن برای مدارس عالی و متوسطه طهران صرف میشود و یا برای ادارات وزارتین یعنی «میز و صندلی». برای معارف تمام ایران باستثنای طهران صد و هفتاد هزار تومان یعنی کمتر از یک صدم بودجه مملکتی صرف میشود آنگاه نه تنها برای مدارس بلکه صنایع مستظرفه و ادارات معارف ولایات و مفتشین و غیره نیز در آن جمله داخل است. هیچ چیزی عجیب تر از فرق ظاهر و باطن توجه مردم ایران بمعارف نیست. در ظاهر بقدری از معارف و لزوم آن حرف زده میشود که تصور میرود تمام مردم مملکت بدرجه حقیقی اهمیت این مسئله در ترقی و استقلال و ثروت و تمدن و قدرت مملکت پی برده اند ولی «باطنش قهر خدا عز و جل» است و ابداً چیزی که در پی آن نیستیم معارف یعنی تعلیم عمومی است و بس.

- نصف تشکیلات و مخارج حالیه که میشود هم بلاشک برای پیدا کردن کار باشخاص و «نان خوردن» مردم است و فایده ای برای مقصود حقیقی از این کار ندارد

برای نویسنده این سطور باعث نهایت تعجب و حیرت است که حتی جمع قلیل دانایان این مملکت هم گمانی بحقیقت اهمیت این فقره متوجه نیستند و نمی‌توانم تصور بکنم که چگونه از این نکته اساسی غفلت دارند که بایه استقلال آینده ایران جز باندشار تعلیم ابتدائی در میان ملت و باسوادشدن عامه مردم استوار نتواند شد قشون قوی، مالیه منظم، ترقی اقتصادی و راه آهن امروز ممکن است بواسطه اندکی آسودگی خارجی ایرانی پیدا شود و فردا بمجرد يك جنبش پنجه آزار یا انگشت تحریک يك قوت خارجی در هم شکسته و چنان پاشیده شود که همه خواب بنظر آید و باز برگردیم بگرفتن مساعده های بیست و پنج هزارلیره ای متوالی در مقابل از دست دادن حقوق عمده و بالتامس اجازه افزودن يك فوج بعده ژاندارم خودمان و درره زجر و شکنجه هولناک و قبض روح تدریجی سالهای ۱۲۹۲ (هجری شمسی) تجدید شود چنانکه تاحال مکرر ترتیبات امیدبخشی پیش آمده و بعد هم خورده از زمان ورود هیئت نظامی ژنرال گاردان فرانسوی بایران درسند ۱۸۰۷ مسیحی تا اخراج هولناک شوستر امریکائی از ایران بیش از ده مرتبه تشکیلات منظمی در این بیان اداره مملکتی شروع شده و بعد بواسطه حوادث داخلی یا خارجی پاشیده شد لکن چیزیکه برانداختن و نبود کردن آن هیچ قوه داخلی و خارجی ممکن نیست ملت باسواد و عالم است مملکت آلمان قبل از جنگ قریب شصت هزار کیلومتر راه آهن، قریب صدوسی هزار کیلومتر راه شوسه، یازده میلیون قشون حاضر و ردیف، ملباردها پول، قریب پنج هزار کشتی تجارتي، ده هزار لوکوموتیف و هشتصد هزار واگون داشته در کشتی های جنگی درجه دوم در دنیا داشت و مستعمرات زیادی را در آسیا و آفریقا و اقیانوسیه مالک بود عهدنامه و رسای قدرت آلمان را در هم شکست و بواسطه چند صد ماده و فصل تمام دشمنان آن مملکت متفقاً برای سلب قوای آن دولت هر تدبیر تصورپذیری را اندیشیده و در عهد نامه گنجانیدند، کشتی های جنگی و تجارتي او را از دستش

گرفتند پول و ثروت او را گرفتند، سیم های تحت البحری او را با امریکا گرفتند، پنج هزار لکوموتیف، صد و پنجاه هزار واگون، صد هزار ها توپ مسلسل و سنکین و ملیونها خروار ذخیره جنگی، مقدار بی حساب ماشینها و کارخانها، معدنهاي ذغال سنگ تمام مستعمرات، چندین ایالت مهم از خاک او، هزاران اسب و گاو شیر ده و ماشینهای زراعتی و هزاران هزار چیز های دیگر را گرفتند، هزاران بند و قید بر دست و پای او نهادند که در آتیه حرکتی نکند و جنبشی نتواند بنماید. لکن چنانکه خود آلمانیها مکرر گفتند علم آلمان و اندوخته مغز ملت تنها چیزی در عالم بود که عهدنامه و رسای آنرا نتوانست بگیرد و فقط همین جهت است که آلمان باز زنده است و زنده خواهد ماند و باز ملت قابل اعتنائی در میان ملل خواهد شد چرا که در تمام مملکت آلمان که قریب هفتاد میلیون نفوس داشت در سنه ۱۹۰۰ مسیحی فقط ۱۳۱ نفر یسواد بود و امروز قطعاً هیچ نیست قریب هفتاد هزار مدرسه ابتدائی، قریب دویست هزار معلم و بیشتر از دو میلیون شاگرد وجود داشت، بهر نهصد نفر نفوس يك مدرسه ابتدائی بود و علاوه بر اینها مقدار زیادی مدارس خصوصی موجود است که در این حساب داخل نشده و بلاشك اگر این سرمایه علمی نبود بعد از عهدنامه و رسای آلمان بپایه مملکت بنگاله یادکن نازل میشد.

ملت ایران اگر معتقد است که حالیه فرصتی تاریخی جزئی و موقتی و گذرنده برای ایران پیش آمده و اگر ایمان آورده اند که نجات قطعی ایران فقط بواسطه تعلیم عمومی میسر تواند شد باید پیش از هر کار ملی و مملکتی باین مقصود اهم کوشیده و اقلایك عشر عایدات دولت را صرف تعلیم ابتدائی ملت نمایند، مجلس مالیات مخصوصی که عایدات آن مخصوص صرف در تعلیم ابتدائی عمومی باشد وضع نماید و دولت عایدات مخصوص بمعارف را صرف میز و صندلی نماید بلکه به بسیط ترین طریق خواندن و نوشتن را بمردم ولایات یاد بدهد و قبل از هر چیز دارالمعلمین بنا کند و برای تنظیم وزارت علوم و گذاشتن شالوده صحیحی برای کار

اداری آن وزارتخانه يك مستشار خارجی استخدام کند

اساس چهارم ترقی نهضت ملت است بسوی تمدن و ترقی و تجدد و آزادی - این باب فصول متعدد دارد و میدان وسیعی است و اول قدم آن جنگ است برضد تعصبات جاهلانه که سد آهنینی در جلو ترقی ملت ماشده و زنجیری بدست و پا و بند بند عقل بشری و فطری زده است . شکستن طلسم تعصب قهقرائی پیدشروان رشید و بااخلاق لایقی لازم دارد و این اشخاص را بتدریج مدارس ما تهیه خواهد کرد سید حسن تقی زاده



بعد از اظهار تشکر از دانشمند معظم استدعا داریم که نظریات مبسوط خود را در هر يك از موضوعهای هشت گانه فوق و راه های عملی که برای رسیدن باین مقاصد بنظرشان میرسد برای آگاهی عامه بنکارند . بنظر ایشان با کدام وسائل عملی میتوان وحدت ملی ایران را حفظ و تکمیل نمود؟ امنیت را که خوشبختانه امروز داریم جز بقویت حکومت مرکزی و خلع سلاح ایلات و عشایر با کدام تدابیر عملی دیگر میتوان استوار ساخت؟ اصلاح ادارات دولتی را که اشاره فرموده اند چگونه میتوان هر چه سریعتر، اساسی تر و دوام تر انجام داد؟ آیا باید بهمان استخدام مستشاران خارجی قناعت کرد یا باید در عین حال تدابیر دیگری هم اندیشید؟ تعلیم ابتدائی را که کرور ها خرج دارد با کدام چشمه عایدی کافی میتوان عمومی نمود؟ آیا باید بهمان آوردن مستشار خارجی برای وزارت معارف اکتفا کرد یا باید فکر های دیگری هم در این زمینه نمود؟

(۱.۵)

پند زمانه

(رودکی بخارانی)

زمانه پندی آزاده وار داد مرا زمانه را چو نکو بنگری همه پند است
بروز نیک کسان گفت غم مخور زنهار بسا کسا که بروز تو آرزومند است